

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026 VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Omavalvonta on ollut vaihtelevaa. Tarkastustoimintaa on toteutettu tasaisesti omaan ja yksityiseen palvelutuotantoon. Tarkastukset ovat kohdentuneet sekä sosiaali- että terveydenhuoltoon, sisältäen rajatut lääkevarastot. Hyvinvointialue on sille annetun ohjauksen perusteella asettanut aikaisempaa selkeämmin määräaikoja epäkohtien korjaamiselle. Hyvinvointialue on tunnistanut kehitettävää omavalvonnan raportoinnin konkretisoinnissa. Hyvinvointialue on havainnut tarkastustoiminnassaan puutteita yksityisyyden suojaan, itsemääräämisoikeuteen ja rajoittamistoimiin liittyen ja antanut niistä ohjausta.

Haasteita on ollut varmistaa oman toimintansa epäkohtien korjaamista sekä huomioida, että omavalvontavelvollisuus koskee kaikkia hyvinvointialueen lukuun tuotettuja palveluja riippumatta palveluyksikön sijainnista. Tarkastuksia ei ole kohdennettu hyvinvointialueen ulkopuolelta hankittuihin palveluihin.

Palvelujen saatavuuden ja jatkuvuuden osalta hyvinvointialue on esittänyt huolen riittävästä rahoituksesta ja rekisterivelvollisuudesta muodostuvista kustannuksista.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen (hyte) monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Omavalvontaohjelmassa on kirjaus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, mutta puutteiden korjaamistapojen kirjaamisessa on kehitettävää. Omavalvonnassa on huomioitava hyte-tehtävät ja koko hyten kokonaisuus, mukaan lukien ehkäisevä päihdetyö ja siihen liittyvä erityislainsäädäntö. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Ei valvontahavaintoja.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Ei valvontahavaintoja.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut**Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.**

Lasten ja nuorten mielenterveyden hoidon ja sosiaalihuollon mielenterveystyön työnjaon kehittämisen osalta päihdeillä oireilevan alaikäisen palvelupolku on kehitteillä, jossa myös vanhempien samanaikainen tukeminen on huomioitu. Toimijoiden väliseen yhteistyöhön on rakennettu konsultaatiomalli ja kehitetään ehkäisevän työn mallia. Päihdepalveluja kehitetään yhdessä sidosryhmien kanssa. Hyvinvointialue tuottaa alaikäisten päihdekatkaisua ja kuntoutusta omassa erikoistuneessa lastensuojelulaitoksessaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- tai hoitosuunnitelma ei ole vakiintunut käytäntö. Monella lapsella/nuorella on pelko hakea apua ja pelko tulla leimatuksi. Lisäksi nuoret pelkäävät huostaanottoa, eivätkä ole tietoisia muista lastensuojelun tukitoimista tai soten palveluista. Nuorille ongelmia aiheuttavat sirpaleiset palvelurakenteet, työntekijöiden vaihtuvuus ja aikataulujen yhteensovittamisen vaikeus. Lasten ja nuorten palvelupolkuja tulisi selkeyttää ja yhtenäistää sekä varmistaa oikea-aikainen hoito ja tuki kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa ja tiedonkulussa on ollut kehitettävää.

Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat usein suoraan erikoissairaanhoidon ilman matalamman kynnyksen väliportaita. Opiskeluhuollon ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön merkitys sekä kuntien ja järjestöjen rooli ehkäisevän työn toteuttamisessa korostuu. Kehittämistarvetta on esimerkiksi siinä, miten aikuisten päihdepalveluissa voitaisiin paremmin huomioida koko perheen tilanne ja miten jo varhaiskasvatuksessa tunnistetut huolet kytkettäisiin varhaiseen tukeen. (Ohjaus.)

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yhteisöllisen asumisen asumispalveluissa on ollut kehitettävää.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien yhteisöllisen asumisen sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan tuottamiseen on käytetty usein kolmannen sektorin toimijoita, ja asiakkaita on ohjattu ulkopuolisiin harrastusmahdollisuuksiin. (Ohjaus.)

Sairaalapsykiatrialla toiminnassa on ollut paikoin kehitettävää. Amanuenssin ohjaus ei ole aina tapahtunut laillistetun lääkärin välittömässä alaisuudessa, eikä rajoitustoimenpiteitä koskevia potilasasiakirjoja ole aina laadittu lainmukaisesti. (Valvonta.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Ei valvontahavaintoja.

Iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut

Yhteisöllisen asumisen asumispalveluissa on ollut kehitettävää. Iäkkäiden yhteisöllisen asumisen paikkoja on lisätty vuonna 2025 liittyen palvelurakenteen keventämiseen. Usein ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen yksiköissä on kytketty sähköt ja vedet pois turvallisuussyistä, jos yksiköissä on keittiöt. Asiakas ei välttämättä ole palvelutarvettaan vastaavassa asumisyksikössä. Ikääntyneiden yhteisöllisessä asumisessa vaikuttaa olevan jonkin verran ympärivuorokautiseen palveluasumiseen odottavia asiakkaita yksityisessä ostopalvelussa. (Ohjaus.)

Itsemääräämisoikeutta rajoittavien välineiden käyttöön liittyvissä asiakasasiakirjamerkinnoissa on ollut puutteita ympärivuorokautisessa asumispalvelussa. Lisäksi kotihoidon palveluissa on ollut epäselvyyttä siitä, ettei kotihoidon asiakkailla ole mahdollista käyttää rajoitustoimenpiteitä. (Kantelu, ohjaus.)

Tarkastustoiminnassa on ollut vaihtelua. Kotihoidon tarkastustoiminnan määrä on ollut suhteellisen vähäistä. Tarkastuksia on tehty huomattavasti enemmän ympärivuorokautisiin palveluihin. Kotihoidon suunniteltujen palvelutuntien toteutumisessa on tapahtunut heikentymistä. Kotihoidon riittävyden seuranta sekä palvelu- ja hoitosuunnitelmien ajantasaisuus osana omavalvontaa on kehitettävää. Asiassa on ryhdytty toimenpiteisiin. (Ohjaus, tarkastuskertomukset.)

Henkilöstön osaamisessa ja lääkärikonsultaatioiden saatavuudessa on ollut kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä tulee varmistaa henkilöstön osaaminen asiakkaiden terveydentilan seurannassa ja äkillisiin muutoksiin reagoimisessa. Lisäksi tulee varmistaa lääkärikonsultaatioiden saatavuus kaikissa tilanteissa. Ohjausta on annettu myös iäkkäiden kaatumisten ennaltaehkäisystä sekä kaatumistapaturmien seurannan huomioimisesta. (Ohjaus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Hoitoon pääsyssä on ollut puutteita. Hoitoon pääsy kiireettömään perusterveydenhuoltoon ei ole aina toteutunut laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa. Hoitoon pääsyssä suun terveydenhuoltoon on ollut vaihtelua hammashoitoloittain. (Valvonta, ohjaus.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Hoitoon pääsyssä on ollut puutteita. Hyvinvointialueen mukaan hoitoon pääsyssä on ollut eniten jonoa ortopediassa, traumatologiassa ja plastiikkakirurgiassa sekä kuulotutkimuksissa. (Ohjaus, kantelu.)

Muistutuksiin vastaamisessa on ollut paikoin viivettä (Kantelu.)

Ensihoito ja päivystys

Ei valvontahavaintoja.

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain mukaisessa ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut kehitettävää. Hyvinvointialue ei ole aina tunnistanut kaikkia tilanteita, joista valvontaviranomaiselle tulee ilmoittaa ja on toimittanut ilmoituksia melko vähän. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikkia Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää on ohjattu valvontalain 34.2 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. (Ohjaus.)

Henkilöstövajetta on ollut useilla palvelualoilla etenkin lääkäreistä, sosiaalityöntekijöistä ja psykologeista. Hoitohenkilöstövajeen takia muun muassa ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja on vähennetty. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä, huumausainelääkehoidon toteuttamisessa ja huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisessä on ollut epäselvyyttä koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta huumausainelääkkeiden käsittelystä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisesta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisestä sosiaalihuollon toimintayksiköissä. (Ohjaus.)

Muistutuksiin vastaamisessa on ollut viiveitä ja puutteita niiden perustelemisessa. Hyvinvointialuetta on ohjattu muistutusvastauksiin sekä lausunto- ja selvityspyyntöihin vastaamisesta. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen asumispalveluissa on ollut kehitettävää. Yhteisöllistä asumista ei voida taata jokaisen kunnan alueelle, eikä yhdenvertainen palvelujen saatavuus aina näiltä osin toteudu. Toimitilojen osalta asuntojen koko ja varustetaso ovat paikoin puutteellisia osassa yksiköistä. Asunnoista puuttuu keittiöitä, ja yhteiset tilat ovat osassa yksiköitä pieniä ja käyttötarkoitukseen sopimattomia. Sosiaalista kanssakäymistä edistävän toiminnan sisältöjä ei ole aina kuvattu tai niistä ei ole yhteisesti sovittu yksikössä. (Ohjaus.)

Itsemääräämisoikeus ei ole aina toteutunut. Yhteisöllisen asumisen yksiköissä on havaittu useita itsemääräämisoikeutta rajoittavia käytäntöjä. Hybridiyksiköissä

työntekijöiden on ollut vaikea ymmärtää, miksi yhteisöllisessä asumisessa ei voi käyttää rajoitustoimenpiteitä. Useissa yhteisöllisen asumisen omavalvontasuunnitelmissa ei ole huomioitu Valviran omavalvontamääräystä. Hybridiyksiköiden omavalvontasuunnitelmista on puuttunut kokonaan kuvaus yhteisöllisestä asumisesta ja sen sisällöstä. (Ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihde).

Ratkaistu: 29.04.2026
Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV)
Virka-asema: Yksikön päällikkö
Esittelijät:
Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi